

О. О. НОСИРЕВ, С. К. ОСИПОВА, Т. В. ДЕДИЛОВА

ФІНАНСОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ

У статті досліджено концептуальні засади щодо формування ефективного менеджменту інноваційно-активних промислових підприємств з акцентом на фінансову складову цього процесу. Встановлено, що проблема застосування ефективних механізмів менеджменту інноваційно-активних промислових підприємств з урахуванням фінансової складової є актуальною проблематикою сьогодення, яка потребує змістовних та обґрунтованих досліджень. Представлено авторське бачення дефініції категорій «інновація» та «інноваційна діяльність». Розроблено модель менеджменту організації інноваційної діяльності на промисловому підприємстві. Визначено механізми, які повинні сприяти формуванню інструментарію для ефективного менеджменту інноваційної діяльності. Побудовано комплексну структуру інноваційної діяльності промислового підприємства. Виявлено узагальнюючі показники, що характеризують рівень інноваційної активності підприємства. Доведено, що загальна система формування та розвитку інноваційно-активних підприємств повинна ґрунтуватися на наступних ключових принципах, зокрема: інноваційності; економічній рентабельності; орієнтації на перспективні споживчі потреби; адаптивності; обліку життєвого циклу інновацій; стратегічній ефективності; системності; вибудові пріоритетів; безперервності інноваційного розвитку. Визначено основні та актуальні для сучасного розвитку джерела фінансування інновацій промислового підприємства та проаналізовано основні з них. Зроблено узагальнюючий висновок, що фінансова складова є ключовим аспектом ефективності функціонування інноваційно-активних промислових підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках. Без наявності чітко структурованих джерел фінансування інноваційних проєктів неможливе їхнє успішне виконання та отримання принципово нового або модифікованого продукту.

Ключові слова: промислові підприємства; інновація; інноваційний розвиток; фінансування; менеджмент

А. А. НОСИРЕВ, С. К. ОСИПОВА, Т. В. ДЕДИЛОВА

ФИНАНСОВОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ МЕНЕДЖМЕНТА ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СИСТЕМЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ПРОМЫШЛЕННОГО СЕКТОРА

В статье проведено исследование концептуальных основ формирования эффективного менеджмента инновационно-активных промышленных предприятий с акцентом на финансовую составляющую этого процесса. Установлено, что проблема применения эффективных основ менеджмента инновационно-активных промышленных предприятий с учетом финансовой составляющей является актуальной проблематикой, которая требует содержательных и обоснованных исследований. Представлено авторское видение дефиниции категорий «инновация» и «инновационная деятельность». Разработана модель менеджмента организации инновационной деятельности на промышленном предприятии. Определены механизмы, которые должны способствовать формированию инструментария для эффективного менеджмента инновационной деятельности. Построена комплексная структура инновационной деятельности промышленного предприятия. Выявлены обобщающие показатели, характеризующие уровень инновационной активности предприятия. Доказано, что общая система формирования и развития инновационно-активных предприятий должна базироваться на следующих ключевых принципах, в частности: инновационности; экономической рентабельности; ориентации на перспективные потребительские нужды; адаптивности; учете жизненного цикла инноваций; стратегической эффективности; системности; расстановке приоритетов; непрерывности инновационного развития. Определены основные актуальные для современного развития источники финансирования инноваций промышленного предприятия и проанализированы основные из них. Сделан обобщающий вывод, что финансовая составляющая является ключевым аспектом эффективности функционирования инновационно-активных промышленных предприятий на внутреннем и внешнем рынках. Без наличия чётко структурированных источников финансирования инновационных проєктов невозможно их успешное выполнение и получение принципиально нового или модифицированного продукта.

Ключевые слова: промышленные предприятия; инновация; инновационное развитие; финансирование; менеджмент

O. NOSYRIEV, S. OSYPOVA, T. DEDILOVA

FINANCIAL STIMULATION OF MANAGEMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE SYSTEM OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN THE INDUSTRIAL SECTOR

The article examines the conceptual foundations for the formation of effective management of innovative and active industrial enterprises with an emphasis on the financial component of this process. It is found out that the problem of applying effective management principles of innovative and active industrial enterprises, taking into account the financial component, is an urgent problem of our time, which requires meaningful and reasonable research. The author's own vision of the definition of the category "innovation" and "innovation activity" is presented. A management model for organizing innovation activities at an industrial enterprise has been developed. Mechanisms that should contribute to the formation of tools for effective management of innovation activities are identified. A comprehensive structure of innovative activity of an industrial enterprise is constructed. Generalizing indicators that characterize the level of innovative activity of the enterprise are identified. It is proved that the overall system of formation and development of innovatively active enterprises should be based on the following key principles, in particular: innovativeness; economic profitability; orientation to prospective consumer needs; adaptability; accounting for the life cycle of innovations; strategic efficiency; consistency; prioritization; continuity of innovative development. The main and relevant sources of financing industrial enterprise innovations for modern development are identified and the main ones are analyzed. A general conclusion is made that the financial component is a key aspect of the efficiency of functioning of innovative and active industrial enterprises in the domestic and foreign markets. Without clearly structured sources of financing for innovative projects, it is impossible to successfully implement them and obtain a fundamentally new or modified product.

Keywords: industrial enterprises; innovation; innovative development; financing; management

Вступ. На сьогодні в Україні відбувається Найважливішим завданням цих перетворень є реорганізація існуючих господарських механізмів у формування нової ефективної моделі управління, мета більшості галузей національної економіки. якої – примножувати інноваційний потенціал

економіки для стабільного розвитку інноваційної активності в перспективі. Інноваційна діяльність не тільки забезпечує необхідний рівень конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, але й являє собою важливий компонент стійкого зростання національної економіки.

Таким чином, впровадження механізмів ефективного менеджменту в інноваційно-активних промислових підприємствах та повного фінансового забезпечення їхнього комплексного розвитку є ключовими факторами у цьому процесі.

Постановка задачі. Для впровадження ефективних механізмів менеджменту інноваційно-активних промислових підприємств необхідно забезпечити наступні аспекти, зокрема: комплексне фінансове забезпечення; тісну взаємодію науки і виробництва; посилення теоретико-методичної бази знань; впровадження необхідних нововведень у виробничі технології, які будуть спрямовані на підвищення рівня конкурентоспроможності; дослідження методів оцінки управління організаційними змінами; дослідження зарубіжного досвіду тощо.

Отже, проблема застосування ефективних засад менеджменту інноваційно-активних промислових підприємств з урахуванням фінансової складової є актуальною проблематикою сьогодення, яка потребує змістовних та обґрунтованих досліджень.

Мета роботи. Метою дослідження є систематизація концептуальних засад щодо формування ефективного менеджменту інноваційно-активних промислових підприємств з акцентом на фінансову складову цього процесу.

Аналіз основних досягнень і літератури. Проблематика формування ефективних механізмів менеджменту інноваційно-активних промислових підприємств, а також виділення фінансової складової як ключового фактору цього процесу досліджувалися в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Гнилорібов М.А. [1], Гаєвська Л.М. [2], Захаркіна Л.С. [3], Дейнека О. Г., Заєць Б. М. [4], Демчишак Н. Б. [5], Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. [6], Вейклін К. [7], Ульген Ф. [8], Костецький, В. В. [9-10], Демчишак Н.Б. [12] та інші. Але, незважаючи на проведені цими вченими змістовні дослідження, потребують вдосконалення питання

теоретико-методичного та практичного обґрунтування місця фінансової складової у загальній системі менеджменту інноваційно-активних промислових підприємств

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах господарювання термін «інноваційно-активні промислові підприємства» безпосередньо пов'язаний з такими поняттями «інновації», «інноваційна активність», «інноваційний потенціал промислового підприємства», але його необхідно досліджувати в якості самостійної категорії, яка включена в понятійний апарат теорії інновацій.

Узагальнивши наукові джерела [1-5], можна представити власне авторське бачення дефініції категорії «інновація», яку будемо розуміти як комплексний процес розробки та впровадження нового товару або послуги шляхом зміни техніко-технологічної чи управлінської його (її) основи з метою досягнення ключових цілей інноваційного розвитку промислового підприємства й забезпечення бажаного рівня фінансового результату у довгостроковому періоді як ключового фактору успішності суб'єкта господарювання.

Як бачимо, поняття «інновація» тісно пов'язано з категорією «інноваційна діяльність». В умовах обмеження кількості ресурсів, в прийнятих на сучасному етапі економічних моделях, інноваційна діяльність розглядається як процес оптимізації, який спрямовано як на забезпечення зниження загальних фінансових витрат, так й на підвищення якості і затребуваності вироблених товарів.

Ґрунтуючись на широкому трактуванні сутності інноваційної діяльності підприємства та властивих йому ознаках, в рамках розвитку інноваційної сфери, розглянемо базові етапи організації інноваційної діяльності на промисловому підприємстві (рис. 1).

Слід зазначити, що представлена модель (рис. 1) може бути ефективною в рамках промислового підприємства за умови наявності відповідних підтримуючих фінансових та управлінських механізмів, які повинні сприяти формуванню інструментарію для ефективного менеджменту інноваційної діяльності. До цих механізмів запропоновано відносити наступні, а саме:

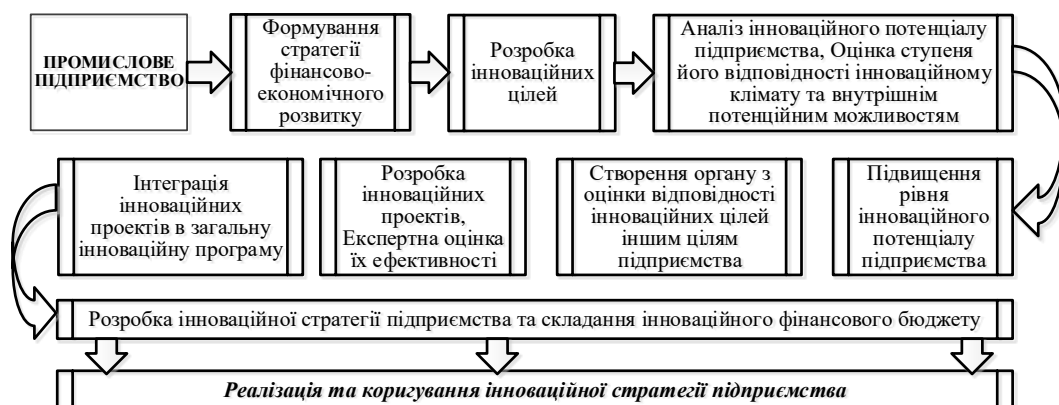

Рисунок 1 – Модель менеджменту організації інноваційної діяльності на промисловому підприємстві (узагальнено авторами за даними [4-6])

- порядок кооперації різних служб, підрозділів і функціональних відділів підприємства;
- правила створення проектних колективів протягом певного періоду і вибудовування в них підлеглих відносин;
- регламент застосування внутрішньої інформації та фінансової звітності на промисловому підприємстві, методи управління інформаційними потоками, в тому числі за реалізованими інноваційними проектами;
- методи фінансового та іншого стимулювання кваліфікованих співробітників, що реалізують інноваційний проект;
- порядок формування загального фінансового бюджету інноваційного проекту, а також бюджетів підрозділів, які розробляють або реалізують цей інноваційний проект.

Впровадження вищепредставленої моделі менеджменту (рис. 1) формує умови для зростання рівня конкурентоспроможності промислового підприємства на різних цільових ринках. Фактично, це є безпосереднім завданням інноваційної діяльності у поточних економічних умовах, де потенційний споживач, застосовуючи ціннісний підхід при оцінці товару, вважає за кращу ту продукцію, яка, з його точки зору, найбільше підходить під співвідношення «ціна товару – вигода придбання». З цієї позиції, інновації стають найважливішим стимулом зростання рівня фінансово-управлінської ефективності промислового підприємства й, найчастіше створюються при здійсненні ним інноваційної діяльності. Різноманіття напрямів здійснення інноваційної діяльності промислового підприємства зумовлює необхідність вибору альтернатив. Це наглядно представлено як в послідовності проходження відповідних етапів (рис. 2), так і в різноманітті критеріїв, які дозволяють оцінити їхню ефективність.

Як бачимо з рис. 2, фінансовий аспект є ключовим чинником, який впливає як на сам процес інноваційної діяльності, так й на кінцевий її результат.

Таким чином, можна зробити висновок, що інноваційна діяльність промислових підприємств – це процес перетворення розробок (ідей) в новий (модернізований) продукт (або послугу), який здатний задовольнити ринкові (клієнтські) потреби (запити) та забезпечити планомірний розвиток окремого підприємства у довгостроковій перспективі.

У свою чергу, інноваційна активність, на нашу думку, це темпи (швидкість) впровадження інновацій та досягнення показників, які включені в основну концепцію стратегічного розвитку промислового підприємства. Узагальнюючими показниками, що характеризують рівень інноваційної активності підприємства запропоновано вважати наступні, зокрема:

- якість розробленої та реалізованої інноваційної стратегії;
- ступінь використання інноваційного потенціалу;
- рівень внутрішньої протидії процесу впровадження інновацій;
- необхідний рівень фінансового забезпечення інноваційної активності;
- невизначеність прогнозованого кінцевого фінансового результату та пов'язані з цим внутрішні ризики та зовнішні небезпеки.

Треба зазначити, що рівень інноваційної активності безпосередньо взаємопов'язаний з використанням наявного інноваційного потенціалу підприємства, тобто це можливість певної системи виробництва (конкретне промислове підприємство) коригувати свій власний стан для трансформації прихованих можливостей в якісно нову реальність.

Розробка принципів стимулювання розвитку інноваційно-активних промислових підприємств стала практичним завданням їхнього топ-менеджменту й пов'язана як з плануванням так і впровадженням інновацій в основній діяльності, так й з реалізацією інноваційних проектів відповідно до запланованих параметрів та обсягів фінансування у конкретний проміжок часу.

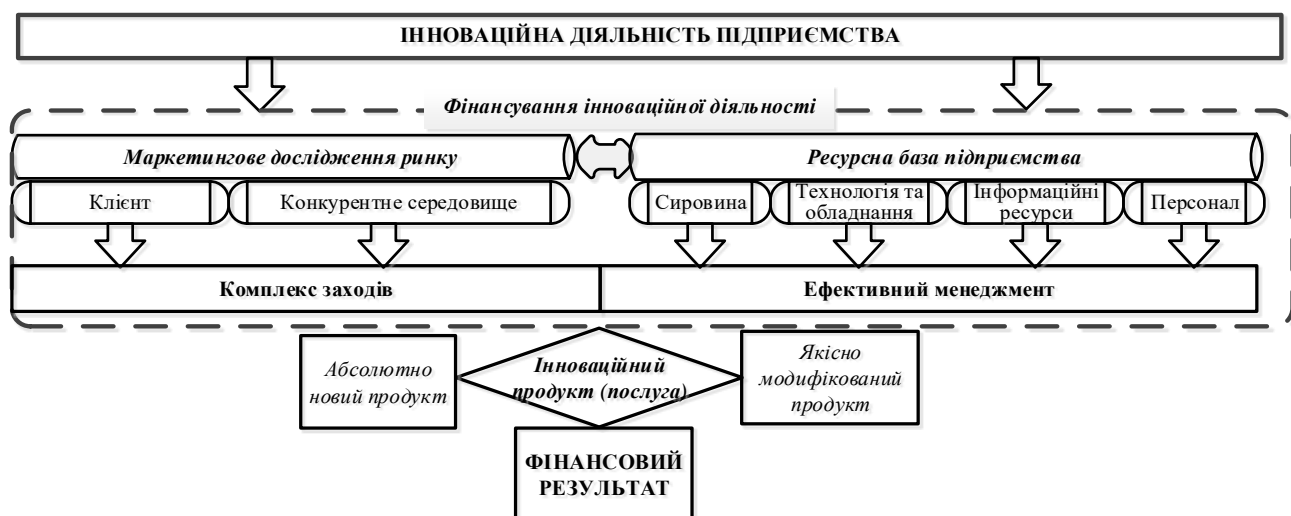

Рисунок 2 – Структура інноваційної діяльності промислового підприємства (узагальнено авторами за даними [7-9])

Розвиток цих принципів дозволить визначити специфіку розвитку інновацій та особливості управління інноваційним процесом в умовах нестабільного зовнішнього середовища, оскільки вони визначають необхідність постійного пошуку рішень проблем, пов'язаних з коливаннями ринкової кон'юнктури. Виходячи з цього, загальна система формування та розвитку інноваційно-активних підприємств повинна ґрунтуватися на наступних ключових принципах [11]:

1. Принцип інноваційності – передбачає перманентний пошук та реалізацію різних перспективних інноваційних проєктів та отримання позитивного фінансового результату.

2. Принцип економічної рентабельності – оснований на необхідності здійснення попереднього аналізу власного рівня конкурентоспроможності підприємства та наслідків виконання фінансового плану інноваційної стратегії розвитку.

3. Принцип орієнтації на перспективні споживчі потреби – передбачає розробку та використання методів прогнозу інноваційної активності, що дозволяють виявляти вектори інноваційного розвитку, які можуть забезпечити підприємству високий рівень конкурентоспроможності і фінансування.

4. Принцип адаптивності – полягає в оцінці здатності підприємства реалізувати конкретні інновації та отримати за рахунок їх впровадження позитивний комерційний результат.

5. Принцип обліку життєвого циклу інновацій – надає можливість структурувати накопичені знання й проаналізувати подію, й те що має статися із здійснюваним проєктом на промисловому підприємстві в конкретних обставинах.

6. Принцип стратегічної ефективності – ґрунтується на здатності контролювати обсяги ресурсів, трудовитрат, фінансових інвестицій й часу в розрахунку на одиницю всіх передбачуваних та необхідних ефектів від здійснення інноваційного проєкту.

7. Принцип системності в розвитку підприємства використовується як механізм систематизації підсумкового результату. Оптимізації в системі функціонування підприємства повинні реалізовуватися не тільки шляхом оптимізації наявних технологій, бізнес процесів, продукції тощо, а й шляхом впровадження інновацій.

8. Принцип ранжування пріоритетів – надає можливість проводити впорядкування інноваційних стратегій розвитку промислового підприємства на основі поставлених цілей та одержуваних результатів. Беручи до уваги факт того, що розвиток може відбуватися за різними напрямками, підприємство повинно відібрати проєкти, які дозволять отримати максимальну фінансову віддачу та мінімізувати ризики.

9. Принцип безперервності інноваційного розвитку – формує цілі та напрями інноваційного розвитку на поточний момент та на перспективу. У процесі функціонування інноваційно-активного промислового підприємства, його цілі можуть коригуватися, можливість їхнього здійснення може значно

трансформуватися. При виявленні нових факторів та умов діяльності промислового підприємства, недооцінка фактору часу постійного інноваційного розвитку може знизити рівень конкурентоспроможності підприємства та негативно вплинути на фінансовий результат в цілому [11; 12].

Слід зазначити, що відповідно до базових положень менеджменту в системі управління повинен бути окремо реалізований принцип мотивації. У контексті нашого предмету дослідження ця функція може бути реалізована як адекватна реакція системи на погіршення зовнішніх характеристик, тобто мотивом до активізації інноваційної діяльності та розвитку інноваційного потенціалу підприємства є збереження й зміцнення його конкурентних та фінансово-економічних позицій. Це призводить до необхідності регулярного отримання своєчасної інформації, необхідної та достатньої для прийняття відповідних управлінських рішень.

Посилення рівня інноваційної активності вважається стратегічно важливим напрямком розвитку українських промислових підприємств. Ефективність вирішення завдань у цій галузі обумовлює тенденції розвитку багатьох підприємств, галузей, регіонів та держав у системі світової глобальної економіки та фінансів.

Отже, ключовим та найвагомішим засобом підвищення рівня інноваційної активності промислових підприємств є достатнє фінансування їхньої діяльності у сфері інновацій. Фінансування інноваційних процесів визначається як процес створення і використання капіталу, який має цільову спрямованість на розробку та організацію виробництва нових видів продукції або послуг, впровадження передових технологій й різних сучасних організаційних форм і методів управління.

Обґрунтоване визначення джерел і форм фінансування інновацій промислового підприємства є пріоритетним завданням для здійснення ефективної роботи та удосконалення механізму інноваційної діяльності. Існує багато варіантів залучення грошових коштів для забезпечення процесів впровадження інновацій. Велика кількість можливостей визначається не тільки альтернативами використання як власного, так й позикового капіталу, а й відмінностями у формах фінансування для різних видів інвестицій. Будь-яка інноваційна діяльність вимагає об'ємних капіталовкладень, тому пошук ефективної структури джерел залучення капіталу – важливе завдання топ-менеджменту промислового підприємства.

Інноваційно-активні промислові підприємства повинні точно оцінювати власні фінансові потреби й порівнювати їх з можливостями та перспективами розвитку на кожному етапі інноваційного процесу.

На різних стадіях інноваційного процесу джерела фінансування інновацій будуть різні, й чим ближчим інноваційний продукт до кінцевого етапу виходу на ринок, тим більше можливостей у підприємства залучити грошові кошти. Розраховуючи ймовірну потребу й терміни залучення грошових ресурсів з різних джерел, важливо усвідомлювати потребу у повному фінансуванні кожної стадії, так як перехід до

нового етапу без завершення попереднього неможливий.

На рис. 3 представлені основні та актуальні джерела фінансування інновацій підприємств промислового сектору.

Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств	
<p>Власні та залучені кошти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - прибуток; - амортизаційні відрахування; - емісія акцій; - часті та паї; - гранти; - податкові пільги. 	<p>Позикові кошти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - венчурне фінансування; - інвестиційний податковий кредит; - лізингове фінансування; - факторингове фінансування; - форфейтингове фінансування; - франчайзингове фінансування; - банківський кредит; - бюджетне фінансування.

Рисунок 3 – Джерела фінансування інновацій промислового підприємства (узагальнено авторами за даними [8, 10])

Як свідчить практика [8, 9], бюджетні кошти, позабюджетні фонди та власні кошти можна назвати провідними джерелами фінансування діяльності в галузі інновацій. Треба також зазначити, що одну з провідних ролей у фінансовому забезпеченні роботи інноваційно-активних промислових підприємств на сьогоднішні відіграють кредитні інвестиції. При прийнятті рішення щодо фінансування інноваційних проєктів, комерційні підприємства звертають увагу на такі показники, як реальний термін окупності, присутність джерел повернення наданих фінансових коштів, які забезпечують приріст інвестованого капіталу. На відміну від бюджетного фінансування кредитні інвестиції можуть збільшити ефективність інвестиційних заходів й дозволяють швидше та зручніше провести мобілізацію грошових коштів на тривалі терміни.

Також існує ще один актуальний вид фінансування – венчурне фінансування (рис. 3), що передбачає ризикове підприємництво, спрямоване на технологічні нововведення, наукові досягнення, ще не використовувані на практиці. Даний тип фінансування характеризується високим ризиком втрати доходів від інвестицій. Венчурне фінансування – це джерело довгострокових інвестицій, що видаються промисловим підприємствам для модернізації та розширення на 5-7 років. Для скорочення своїх можливих ризиків венчурні інвестори здійснюють тільки мікрофінансування інноваційної діяльності, отже, можливий випадок, коли такі фінансові кошти закінчуються ще до старту етапу створення дослідного зразка продукції. Венчурне фінансування здійснюється різноманітними фондами шляхом передачі грошових ресурсів на безповоротній основі. Надання грошових коштів проводиться тільки таким інноваційним підприємствам, у яких наявна можливість запропонувати ринку принципово новий продукт або винахід. Тобто, ризики у такому випадку

великі, але за умови успішної реалізації проєкту вони компенсуються значним прибутком від участі у акціонерному капіталі. Таким чином, фінансування інноваційної діяльності передбачає великі ризики, однак, винагорода від успішних проєктів та впроваджених інновацій виводить підприємство на якісно новий рівень, підвищує рівень його конкурентоспроможності, тому ці ризики можна вважати виправданими. Для фінансування діяльності підрозділів промислового підприємства, які розробляють інноваційні продукти використовуються різноманітні джерела. Інноваційний процес може бути профінансований за рахунок як приватних, так й державних коштів. Фінансування інноваційної діяльності підприємств державою відбувається за рахунок зацікавленості у розвитку інновацій та досягненні національних або стратегічних інтересів. Фінансування інноваційної діяльності з приватних коштів проводиться для отримання інвестором прибутку від інновації. Більш того, здійснення фінансування інноваційної діяльності може відбуватись й за рахунок власних коштів, однак в сучасних умовах підприємства мають складнощі з використанням власного капіталу як джерела фінансування інновацій.

Визначення оптимальної форми фінансування інноваційної діяльності відіграє велику роль, так як обсяг ресурсів, наявний у інноваційного підприємства – це один з головних елементів, що визначають інноваційну стратегію промислових підприємств. Можна відзначити, що фінансова складова є ключовим аспектом ефективності функціонування інноваційно-активних промислових підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках. Без наявності чітко структурованих джерел фінансування інноваційних проєктів неможливе їхнє успішне виконання та отримання принципово нового або модифікованого продукту.

Висновки. Дослідження концептуальних засад щодо формування ефективного менеджменту інноваційно-активних промислових підприємств з акцентом на фінансову складову цього процесу дозволяє узагальнити наступні теоретико-методичні й практичні результати.

1. Уточнено дефініцію категорії «інновації» стосовно предмету нашого дослідження, під якої розуміється комплексний процес розробки та впровадження нового товару або послуги шляхом зміни техніко-технологічної чи управлінської його (її) основи з метою досягнення ключових цілей інноваційного розвитку промислового підприємства й забезпечення бажаного рівня фінансового результату у довгостроковому періоді як ключового фактору успішності суб'єкта господарювання.

2. Вдосконалено модель менеджменту організації інноваційної діяльності на промисловому підприємстві, яка може бути ефективною в рамках промислового підприємства за умови наявності відповідних підтримуючих фінансових та управлінських механізмів, які повинні сприяти формуванню інструментарію для ефективного менеджменту інноваційної діяльності.

3. Запропоновано комплексну структуру інноваційної діяльності промислового підприємства та встановлено, що фінансовий аспект є ключовим чинником, який впливає як на сам процес інноваційної діяльності, так й на кінцевий її результат.

4. Доведено, що загальна система формування та розвитку інноваційно-активних підприємств повинна ґрунтуватися на наступних ключових принципах, зокрема: інноваційності; економічної рентабельності; орієнтації на перспективні споживчі потреби; адаптивності; обліку життєвого циклу інновацій; стратегічній ефективності; системності; ранжування пріоритетів; безперервності інноваційного розвитку.

Список літератури

1. Гнилорыбов М. А. Виміри глобального інноваційного розвитку та трансформація промислової політики країн. *Економіка і організація управління*. 2018. №4 (32). С. 189–197.
2. Гаєвська Л. М. Інноваційний потенціал підприємства та його оцінка. *Глобальні та національні проблеми економіки : наук. журнал*. 2017. № 15. С. 192–206.
3. Державне стимулювання інноваційного розвитку суб'єктів господарювання: методологічні засади, світовий та вітчизняний досвід : монографія / за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Л. С. Захаркіної. Суми: Сумський державний університет, 2019. 200 с.
4. Дейнека О. Г., Засць Б. М. Державна стратегія інновацій та прикладний характер реалізації їх в національній економіці. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 65. С. 76–85.
5. Демчишак Н. Б. *Фінансове регулювання інноваційної діяльності в Україні* : монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 494 с.
6. Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. *Інноваційний менеджмент. Теорія і практика в умовах трансформації економіки* навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012, 446 с.
7. Wakelin, K. Innovation and Export Behavior at the Firm Level. *Research Policy*. 1998. vol. 26. pp. 829-841.
8. Ülgen F. Schumpeterian economic development and financial innovations: a conflicting evolution. *Journal of Institutional Economics*. 2014. vol. 10(02). pp. 257-277.
9. Костецький В., Примаченко І. Сучасні аспекти пошуку стимулів до інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. *Світ фінансів*. 2020. № 2. С. 134-144.
10. Костецький В. В. Участь держави у фінансовій підтримці інноваційної діяльності промислових підприємств. *Модернізація корпоративних фінансів та фінансових ринків: збірник наукових праць*. 2015. Вип. 2. С. 55-58.
11. Деділова Т.В., Левченко І., Осипова С. К. Осипова Обґрунтування регіонального розвитку промислових підприємств в площині їх фінансового забезпечення: досвід України). *Технологічний аудит та резерви виробництва*. 2021. № 2(4). С. 33-37. <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2021.229787>
12. Демчишак Н. Б. *Фінансове регулювання інноваційної діяльності в Україні* : дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08. Львів, 2017. 460 с.
13. Hnylorybov M. Vymiry hlobalnogo innovatsiinoho rozvytku ta transformatsiia promyslovoi polityky krain [Dimensions of global innovative development and transformation of industrial policy of countries]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia* [Economics and management organization]. 2018. vol. 4(32). pp. 189–197.
14. Haievska L. Innovatsiinyi potensial pidpriemstva ta yoho otsinka [Innovative potential of the enterprise and its assessment]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky : nauk. zhurnal* [Global and national problems of Economics : scientific journal]. 2017. vol. 15. pp. 192–206.
15. Zakharkina L. *Derzhavne stymuliuvannia innovatsiinoho rozvytku subiektiv hospodariuvannia: metodolohichni zasady, svitovyi ta vitchyzniani dosvid* [State incentives for innovative development of business entities: methodological foundations, world and domestic experience]. Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet, 2019. 200 p.
16. Deineka O., Zaiets B. Derzhavna stratehiia innovatsii ta prykladnyi kharakter realizatsii yikh v natsionalni ekonomitsi [State strategy of innovations and applied nature of their implementation in the national economy]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti* [Bulletin of transport and Industrial Economics]. 2019. vol. 65. pp. 76–85.
17. Demchysyak N. *Finansove rehuliuivannia innovatsiinoi diialnosti v Ukraini* [Financial regulation of innovation activity in Ukraine]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 2016. 494 p.
18. Zakharchenko V., Korsikova N., Merkulov M. *Innovatsiinyi menedzhment. Teoriia i praktyka v umovakh transformatsii ekonomiky* [Innovative management. Theory and practice in the conditions of economic transformation]. Kiev: Tsentr uchbovoi literatury. 2012. 446 p.
19. Wakelin, K. Innovation and Export Behavior at the Firm Level. *Research Policy*. 1998. vol. 26. pp. 829-841.
20. Ülgen F. Schumpeterian economic development and financial innovations: a conflicting evolution. *Journal of Institutional Economics*. 2014. vol. 10(02). pp. 257-277.
21. Kostetskyi V., Prymachenko I. Suchasni aspekty poshuku stymuliv do innovatsiinoi diialnosti subiektiv hospodariuvannia [Modern aspects of the search for incentives for innovative activity of business entities]. *Svit finansiv* [The world of Finance]. 2020. vol. 2. pp. 134-144.
22. Kostetskyi, V. Uchast derzhavy u finansovii pidtrymtsi innovatsiinoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv [State participation in financial support of innovative activities of industrial enterprises]. *Modernizatsiia korporatyvnykh finansiv ta finansovykh rynkiv: zbirnyk naukovykh prats* [Modernization of corporate finance and financial markets: collection of scientific papers]. 2015. vol. 2. pp. 55-58
23. Dedilova T., Levchenko I., Nosyriev O., Osypova S. Obgruntuivannia rehionalnogo rozvytku promyslovykh pidpriemstv v ploshchyni yikh finansovoho zabezpechennia: dosvid Ukrainy [Justification of regional development of industrial enterprises in the plane of their financial support: experience of Ukraine.]. *Tekhnolohichniy audit ta rezervy vyrobnytstva* [Technological audit and production reserves]. 2021. vol. 2(4). pp. 33–37
24. Demchysyak N. *Finansove rehuliuivannia innovatsiinoi diialnosti v Ukraini* [Financial regulation of innovation activity in Ukraine]. Lviv, 2017. 460 p.

Надійшла (received) 28.10.2021

References (transliterated)

13. Hnylorybov M. Vymiry hlobalnogo innovatsiinoho rozvytku ta

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Носирев Олександр Олександрович (Носырев Александр Александрович, Nosyriev Oleksandr) – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного бізнесу та фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4089-3336>; e-mail: Oleksandr.Nosyriev@khpi.edu.ua

Осипова Світлана Костянтинівна (Осипова Светлана Константиновна, Osypova Svitlana) – старший викладач кафедри міжнародного бізнесу та фінансів, Харківський національний університет будівництва та архітектури, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2381-1901>, e-mail: Svitlana.Osipova@khpi.edu.ua

Деділова Тетяна Вікторівна (Дедилова Татьяна Викторовна, Dedilova Tetyana) – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3924-979X>, e-mail: dedilova@ukr.net